

RUDA-PESTA

18 Iuliu st. v.
30 Iuliu st. n.

Va eși duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 29.

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni

Dam'a frumoșă răspunde.

(La articolulu din fruntea nr. 25 alu foii noastre)

Domnule! Dta mi-dăci o multime de complimente. Au nu scii dta, că complimentele nu sunt decâtu auru falsu, cu care se amăgescu numai ochii unei fete neesperte?! Eu nu me numeru între aceste.

Déca din multele cuvinte frumoșe ale dtale n'asiu puté deduce, că inapoia vorbeloru lingusitorie ale dtale se ascunde unu simtiementu amicalu : asiu ascultá complimentele dtale cu unu surisu curtenetiu, si asiu trece mai departe.

Dvóstre, barbatii, aveti niste idei de totu false si curioșe despre noi femeile. Dvóstre sunteti convinsi, că noi nu ne gândimu la altu ceva, decâtu a placé dvóstre, a ve orbí, si că suntemu entusiasmata, déca admirati cu entusiasm mai multu séu mai puținu dintii nostri frumoși séu toaletele nóstre cele nóue. Dvóstre credeti in adeveru, că noi nu avem dorintia mai ardenta, decâtu sè purtămu toalete de pe Marisson si bijuterii de pe bulevardulu italianu din Paris.

Paguba de acésta amagire! Este o lipsa óre-care de bunavointia, a judecă si pe altii de dupa exterioru. Si crede-me, domnule, că déca barbatii aru si avé dreptu a condamnă femeile, apoi numai barbatii sunt caus'a acestui defectu alu femeiloru.

Se dice, ce e dreptu, că femeia e sórtea barbatului. Inse iérta-me a-ti rechiamá in aducerea-a-minte a dtale o fabula — dóra de Lafontaine, dta trebuie sè víi in ajutoriulu memoriei mele literarie.

Unu locuitoriu din Athena a facutu odata cunoscinti'a unui leu. Atheneanulu vorbiá cu entusiasm de orasiulu seu natalu, de eroii, poetii, artistii loru, despre a caroru activitate s'a scrisu atátu de multu, respandindu-se in tóte partile lumei. Leulu ascultá unu timpu óre-care elogiurile Atheneaniloru cu sange rece, si in sfirsitu respunde cu indatinat'a sa maniera lina : „Déca noi amu sci scie, povestirea fapteloru nóstre eroice ar intrece fórté pe cele ale dvóstre; déca amu avé sculptori între noi, amu remané eternisati in tóte zonele.“

Leulu dupa parerea mea, cu atátu mai tare a avutu dreptu, cu cátu faptele eroice ale barbatiloru, cari mai alesu se eterniséza, ni aducu a minte lucrările regelui desierturiloru.

Dar dta me întrebi de aplicarea fabulei. E bine, nu vreu sè ne asemenu pe noi femeile — leului. Noi, ce e dreptu, suntemu marinimóse, dar suntemu totu-odata si grozave, dori-torie de sange si resbunare. Nu, noi suntemu

dușmanele cele mai rezolute ale resboiului care omóra pe barbati, care rapesce de la miresa speranti'a sa, de la femei scutul lor, de la mame ce au mai scumpu si de la copii pe amicii lor cei mai buni.

Cá cronistu alu evenemintelor dilei, dta scii mai bine decâtu mine, cá in resboiulu franceso-germanu femeile alu jocalu de impaciuitorie, ele au grigitu de raniti, si prin bunetatea femeiesca sacrificatoria totu ele s'au incercatu a repará, ceea ce prin anim'a nendurata a barbatiloru s'a derimatu.

Si acésta esistintia intima, acésta nefatirita — inse dóra mai sincera, participare a nóstra la tóte sortile omenesci, adeverat'a anima femeiesca, éta ceea ce dvóstre barbati nu o cunósceti!

Femeile, intocmai cá leulu din fabula, au fostu condamnate la mutime. Dvóstre barbati aveti la dispositiune mii de condeiuri, spre a apretiuí avantajele secului dvóstre. Cine ne apretiuiesce pe noi? Ici-colo câte unu barbatu, care ne-a cunoscutu numai superficialu, — si ici-colo câte unu poetu, care ne-a cantatu anatomicu.

Déca femeile voru vorbí, ele voru descrie de totu altu-felu fiinti'a si preferinti'a clasei lor, decâtu cum s'au zugravitu acele de catra barbati. Déca grauntele de grâu, care s'a gasitu in mormintele mumielor — credu cá citezu esactu — dupa tacere de trei mii de ani, in pamentu próspetu, éراسi a pututu sè incoltiésca; pentru ce óre admirabilele talente spirituale ale femeiloru n'aru puté sè stralucésca in lucórea frumosului sóre alu libertáti?

Deci eu intorcu tes'a dtale, si vinu a sustiné, cá barbatulu e sórtea femeii.

Déca barbati aru pretinde mai multu de la femei, déca ei sub larv'a cea frumoasa aru cautá si ceva spiritu: atunce fetele s'aru cresce mai bine; si déca barbatulu ar fi numai pe jumetate atátu capabilu de amoru cá femei'a, — atunce plansorile barbatiloru in contra femeiloru aru disparé indata.

Plansórea dtale a supra nestatorniciei frumsetii femeiloru e intemeiata. Inse credi dta, cá noi suntemu atátu de vane, încátu din caus'a acést'a nu ne mai putemu mangaiá? Nu, nu vanitatea este ceea ce ne imboldesce a pazí cu atât'a atentiune frumseti'a nóstra. Nu, dvóstre barbati nendurati, pe cari noi totusi atátu de multu ve iubimu, cáci amorulu e misiunea nóstra, — nu, dvóstre domnii creatiunii, noi trebuie sè fimu frumoše, spre a ve placé, frumoše cu totu pretiulu, noi trebuie sè

inflorimu cá rosele próspete pe trupina, pentru a ve aprinde dorulu sè ne puneti pe peptulu dvóstre. Noi trebuie sè fimu frumoše, pentru dvóstre, frumoše cu ori ce pretiu, chiar sè ne intinerimu — cá femei'a din traditiune — in fia-care di cu sange próspetu.

Da, noi atêrnâmu de ochii dvóstre, de acésta oglinda care in fia-care di se schimba, care ve reflectéza figur'a nóstra. Sermana lume barbatésca, alu carei amoru intregu depinde de o oglinda, pe care o póte intunecá unu suflu!

Dar dvóstre nu apretiuiti dupa meritu puterea spirituala a femeii. O femeia síreta n'are trebuintia de frumsetia. De multe ori niste femei urite au eserciatu o putere demonica a supra animelor barbatesci. Tóta renumit'a intieptiune a dvóstre e putina fatia de síreti'a femeiesca.

O femeia síreta ve tine in decursu de ani de nevedite fire ale vanitáti dvóstre. Chiar si convingerea ce o aveti despre puterea de cucerire a barbatiloru, inca ve amagesce. Femei'a e neinvigibila, pana candu dins'a nu acorda nimica; ea e perduta indata ce pentru prima-óra se 'ncrede in dvóstre.

Dar eu observu, domnule, cá tonulu meu devine amaru. E bine, eu nu voiescu sè fii amara fatia de dta, cu tóte cá scii, cá eu si cu dta am datin'a sè fii sincera. Dar sinceritatea mea nici odata n'a fostu ofensatoria. De multe ori mi-ai multiamitu pentru ea, pentru cá totu de-una ti-a parutu a observá in musturarea mea unu semnu alu unei interessari nu pré indatinate.

Cá am gasitu nepotrivite colorile cravatei dtale, cá nu te-am vediutu bucuros cu niste mani reci, éta ceea ce mi-ai marturitu mai de multe ori ridenti cu placere. Si ceea ce este admirabilu, mai tardiu te-ai conformatu. Sè fii óre superba de resultatulu inriuririi mele a supra dtale in asta privintia? Sè gasescu óre in esteriorulu ingritu alu dtale nisuinti'a de a placé mie? Séu dóra sè atribuescu animei dtale nobile, cá in suferintiele mele me compatimescu cu atât'a intimitate?

Dar vreu sè 'ncheiu in curendu, nu cumva sè-mi atragu acus'a de nediscretiune femeiesca. Intr'aceea trebuie sè observu, cá si nediscretiunea, seu in stilu mai poporalu limbuti'a, inca se arunca cu nedreptulu in sarcin'a femeiloru. Au nu sunt destule esemple, cá barbati suferu inca in mesura mai mare de acestu defectu? Si-apoi in conversatiuni, candu dvóstre barbati spirituali nu mai sciti ce vorbí, nu

este o adeverata binecuvantare pentru societate — o vorbitoria guritia femeiesca?!

In fine ierta-me se-ti multiamescu pe scurtu. Esti suprinsu, dar ti-am rezervatu partea placuta — pentru finea scrisorii mele. Ti-multiamescu dara pentru ferbintea si intim'a participare cu care vîi in ajutoriulu dreptului femeiloru.

Inca o observatiune! Dta esti pentru emanciparea femeiloru. Eu nu, si nici chiar eloquenti'a frumoasa a dtale nu m'a convinsu despre contrariu.

Emanciparea acest'a se termina acolo, de a desface pe femeia de barbatu; de a pune pe femeia in lupt'a de concurintia cu barbatulu.

E bine, largiti drepturile femeiloru, imbunatatiti crescerea loru, nobiliti-le moravurile, innaltati-le la dvostre, si — nu-mi pasa — deschideti-le o multime de cariere publice; dar se nu credeti, ca veti face femeia cu atatu mai fericita, cu catu mai neatarnatoria va deveni, cu catu se va departa mai multu de barbatu si de familia!

Dvostre voiti a da femeii libertate. Libertatea e binecuvantare. Dvostre voiti a da femeii o libertate materiala. E bine, pana de tote dilele asigurata e diumetate-esistintia — pentru o femeia.

Puteti se faceti pe femei libere si bogate; dar prin ast'a li-ati nimicitu fericirea. Unic'a fericire a femeii este amorulu, nu amorulu romanticu, care nu e decatu unu noru de simtiente trecatoriu, ci adeveratulu amoru, care numai in altulu — se gasesce pe sine, amorulu catra barbatu ca si catra adeveratulu ei „eu“, amorulu catra copii si mile farmece ale acestuia. Ia de la femeia pe barbatu si copilu, si ea si-a perdutu tota bucuria, lumea nu mai are pentru ea nici unu pretiu, libertatea ei e morta, vieti'a ei nu mai are scopu.

Ti-multiamescu pentru frumoasele vorbe ale dtale, inse eu nu me emancipezu. Vreu se remanu ceea ce m'a creatu natur'a, vreu se fiu totu-de-una numai — femeia!

Belladonna.

A D I O.

Ei voru ca se sfarame a nostra legatura!
Vipere insetate aruncu veninulu loru,
Ca 'n totu ce le atitia invidia si ura,
Si 'n santu-ne amoru.

Atat'a fericire pe dinsii i turbéza.
Ca sierpii cari in frundie cu 'nctulu se tèrescu

Spre cuibulu turturelei ce sotiu-si desmerdeza,
Cumplitu ne urmarescu.

De dinsii nu m'asiu teme, o dulcea mea copila,
Candu nu ai da credintia perfideloru sioptiri,
Candu n'ai sorbi veninulu ce-ti versa fara mila
Prin negre uneltiri.

Dar vai! cu nepasare adi bratiu-ti me respinge
De sinulu teu pe care adesu am radiematu
O frunte ardietore, o frunte ce o 'ncinge
Amorulu infocatu.

De buzele-mi setose d'o calda sarutare
Adi tu intorei figur'a cu unu despretiu amaru,
Despretiu ce mi-intinde ca negr'a resbunare
Alu mortii crudu paharu.

Tu vrei se inceteze a nostra legatura.
Adio dar, copila, si pana la mormentu.
Oh! sufletulu meu plange, dar nici de cum de ura,
Rostindu acestu cuventu.

Eu suferu, dar ce-ti pasa! Esti libera, voiosa,
In visuri aurite s'aventa gandulu teu;
Er eu isbitu de trasnetu, ca paserea duiosa
Ce plange sotiulu seu,

Me vaitu pe mormentulu in care-a ta vointia
A inecatu ilusii suave de amoru,
Poetice estase, o candida credintia,
Unu gingasiu viitoru.

Mandrindu-te de gratii, flori dulci si efemere,
Pe care timpulu aspru le risipesce 'n ventu,
Visezi alte conchiete si la a mea durere
Respundi prin veselu cantu.

Viséza, lantiuiesce unu altulu la picidore.
Copila, nu te blastemu; er deca suferu greu,
E timpulu, asta planta de reu vindecatore,
E susu unu Dumnedieu.

Veni-va inse diu'a candu cu dureri cumplite
Vei regreta trecutulu, candu gandulu teu cernitu
Sburava catra dinsulu, ca paseri ratacite
Pe marea furtunosu spre cuibulu loru iubitu.

Adesu in sinulu noptii candu lun'a respandesce
Lumin'a-i argintia pe campii rourati,
Candu ventulu melancolicu in frundie linu siop-
tesce,

Atuncea visatore, cu ochii 'n plansu scaldati,

Gandindu-te la mine, tardi'a remuscare
Ca sierpele din sinu-ti va sfasiu cumplitu.
Tardia, caci atuncea de negr'a intristare
De multu sub petra rece zacé-voiu asvirilitu.

Ilusiile stinse, in hora plangatore,
Veni-voru se lamente la capetaiulu teu,
Er umbr'a-mi instristata, c'o fatia zimbitoré,
Va cere langa tine se puna capulu seu.

Acum desierte-su tote. O! inima, inceta
D'a geme si a plange, caci e unu Dumnedieu;

Dar nu me potu retine d'a cugetá si-ast' data
La ceea ce ieri inca erá edenulu meu!

Candu cugetu vai! la cultulu ce-i preparám in
mine,

Candu cugetu la atâte ilusii de amoru,
La santele estase, la noptile divine,
La dulcile promisiu ce-mi dá de viitoru;

Candu cugetu c'au fostu tóte minciuni si nebulnie,
Oh! pentru ce, morminte, acum nu te desfaci,
Cáci numai tu in sinu-ti durerea mea cea via,
Regretele cumplite puté-vei sè impaci.

Dar pentru ce, copila, te-am intelnit in lume?
A museloru iubire, alu geniului sboru,
A sufletului pace, dorinti de mare nume,
Ce ai facutu cu ele? O blastematu amoru!

Gr. H. Grandea.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Si cutremuratórie cugetári o cuprindeau
pe biét'a Ileana in singuritatea acést'a . . .

Óre salónele acelu castelu, unde se aflá
acum Macsimu, nu sunt óre acele salónele au-
rite din visulu ei infricosiatu? . . .

Óre nu-e copil'a frumósa si rapitória a
baronului acelu tipu cioplitu din visulu ei,
care lu-farmecase atátu de tare pe Macsimu? . . .

Óre nu stá dinsulu acum in aceste salóne
farmecatu de acestu tipu, fara de a voi sè se
mai despartiesca de dinsulu, si fara sè-si mai
aduca aminte de ea? . . .

Óre . . .

Dar ah, pré grozave i erau aceste cugetári,
grozave cá si visulu ei, si grozave cá si
temerea de implinirea acestui visu.

Dar totu-de-una o persecutau aceste cu-
gete infricosiate, si totu-de-una trebuia sè pa-
rasésca pragulu usiei, sè fuga de sub fragariu,
din aceste locuri, cari i renprospetau aceste
suveneri cutremuratórie.

Si intr'o séra, si chiar in sér'a acelei dile,
candu primise Macsimu prim'a sarutare de la
— Emilia, copil'a rapitória a baronului Pusztafy,
— ér reaflámu pe serman'a Ileana sie-
diendu singura sub fragariulu de langa casa.

Da, singura erá si-acum, si numai de la
plapand'a luna si de la stele mandre si putea
dins'a si-acum cercá consolarea singuritatii
sale.

Dar aceste, luna si stelele, erau mute.

Si ele numai martori puteau fi suferintie-
loru ei. Inse erau martorii cei mai fideli, cáci
radiele line ale loru limpede cá cristalulu se
reflectau in lacrimile ochiloru ei.

Si ardietórie mai tare decátu ori-si-candu
i erau lacrimile ei in sér'a acést'a . . .

Si-aduse serman'a aminte de sér'a aceea
fericita, candu Macsimu in iubirea sa cea mai
mare, o sarutá cu atát'a intimitate, si i jurase
atátu de solemnelu, cá in veci numai pe ea o
va iubi! . . .

Si óre . . . óre uitá-va Macsimu acestu
juramentu? . . .

Sudori reci o cuprindeau la cugetarea a-
cést'a.

— Nu, nu se póte! — se mangaiá ser-
man'a in-sa-si, si ca si candu ar fi voitu sè se
intarésca in credinti'a acést'a a sa, si-redicá o-
chii lacrimandi catra ceriu.

Chiar in momentul acest'a o stea mandra
si lucitória cadiù de pe firmamentul ceriu-
lui, si rapede cá unu fulgeru disparù in abi-
sulu nefinitu alu universului.

— Dumnedieule! — eschiamá Ilean'a in-
cremenita.

Si cá crengile unei salce triste, plecate la
pamentu, asié statea dinsu acum cá nimicita.

Stéu'a care cade de pe ceriu . . . c stéu'a
unui sufletu nefericitu . . .

Si dins'a, candu voiá acum sè se intarésca
in credinti'a sa catra Macsimu . . . dins'a chiar
acum a trebuitu sè védia stéu'a cadienda! . . .

Óre nu erá acést'a stéu'a sa? . . .

.
.
Erá in diu'a urmatória.

O spaima teribila se latí d'odata cá ful-
gerulu prin satulu intregu.

Sbirii baronului Pusztafy au prinsu si
i-au dusu legati la Curtea Domnésca pe pa-
rintele Simu, pe maciucasiulu Vasilia, pe pas-
toriulu Nicolae din „poian'a verde“ si pe ser-
manulu Petru.

Cá si unu viforu, care atunci se redica
mai puternicu, candu lucescu mai cu caldura
radiele sorelui, chiar asié se redicá si ajunse
acestu evenimentu infricosiatu pe nenorocít'a
An'a.

Acést'a mama atátu de certata, dins'a abié
incepuse acum sè simtiésca bucurí'a si ferici-
rea cea mai mare a sperantieloru sale asie-
diate in iubitululu ei fiu Macsimu, si éca . . . asié
curendu, acést'a intemplanze grozava, cá si
unu tresnetu cadiutu din ceriulu limpede,

trebui sè o nimerésca atâtu de cumplitu, si s'o arunce in durerile cele mai sfasetórie.

Dar inca nici aceste dureri ale ei nu erau destulu de sfasetórie! . . Fatal'a sórte avea sè i le mai marésca! . .

Spaim'a si gróz'a ce cuprinse tóte animele avea sè devina la culmea sa! . . .

Patru spendiuratori se redicara pe „dealulu furciloru“.

Si nu mai incapea nici o indoieála, cà aceste spendiuratori erau redicate spre perdiarea nenorociteloru victime prinse! . . .

Si óre ce au comisu ei? . .

Séu au fostu ei óre denunciati cu ceva? . .

Si cine a fostu vendiatoriulu blastamatu? .

Intrebàri desperate cari sborau din gura in gura erau aceste.

Si in locu de respunsu, rapede cá durdu-ituulu cutremuratori se latí apoi si scirea cea mai infioratória, cà inca in nóptea acést'a acesti toti patru prinsioneri nefericiti voru fi spendiurati.

Chiar si pruncii mici típau de durerea cea mai petrundiatória la spaim'a acést'a cumplita.

Si óre sè nu mai existe mantuire pentru ei? . .

Óre ceriulu sè nu se indure de acesti nevinovati, si sè le tramita vre-unu angeru mantuitoriu? . . .

Si la intrebàrile aceste desperate, cá si o schinteia binefacatória ce apare omului intr'unu intunerecu adancu alu noptii, asié se ivi innaintea nefericitei Ana o ultima sperantia de mantuire . . .

Dar speranti'a acést'a erá mare . . . erá nensielatória si ca sigura . . .

— Da da . . . ei nu voru perí . . . ei voru fi mantuiti! — eschiamà Ana in sperantia desperata, acestei ultime schintei de mantuire.

— Ce dîci, nana draga? — o intrebarea serman'a Ileana si Nechiforu, nepotulu popii Simu, care singuru mai erá acum cá consolatoriu langa aceste biete femei.

— Da, dragii mei, Dumnedieu s'a ingrigitu de mantuitoriuulu loru, care sè i scape de la perdiare!

— Si cine ar fi acela, nana scumpa? . .

— Cine? . . . Dar cine ar puté fi altulu, decâtu iubituulu nostru Macsimu, carui'a nu-mai o vorba i trebuie s'o puna, ca sè i mantuiésca pe toti, si care nu va puté lasá pe frate-seu, pe binefacatorii lui cá sè péra! . . .

— Asié-e, nana draga, — dîse Nechiforu,

— inse Macsimu nu va scí nimicu de tóte ce se intempla!

— Oh, va scí! . . Va scí indata. Vina tu cu mine, dragulu meu, sè mergemu acum indata la Curte. Eu vreu sè vedu pe Macsimu, sè me intelnescu cu elu. Vreu sè-i spunu insami nefericirea ce ne-a ajunsu. Oh, elu se va ingrozí de blastematii'a ce vreu sè faca cu noi! . . Elu . . . elu nu va suferí acést'a . . . si elu ne va mantuí! . . .

— Sè mergemu dar, nana draga, — dîse Nechiforu, — càci si eu vedu, cà numai nadejdea acést'a ni-a mai remasu! . .

— Si serman'a An'a, acésta anima atâtu de buna, dar stórta si uscata in tóta finti'a ei de multele plage ce o ajunsera, intarita acum prin acést'a ultima sperantia, nu mai sioval nici unu minutu, si radiamata de bratiulu lui Nechiforu, plecase cu elu catra — Curtea Domnésca.

.

Ileana remase singura a casa.

Chiar cá si gondolieriulu, care se incredintiéza cu totulu gondolei sale, care singuru i mai sustíne intre ceriu si valurile mării sperantiele vietii sale, si care déca se scufunda, dimpreuna cu ea si-afla perirea sa, asié si serman'a Ilean'a si-asiédiase acum ultimele sale speratie in desperatulu pasiu ce-lu intreprinse nana-sa An'a.

Si óre sè fi dubitatu dins'a in rezultatulu bunu alu acestui pasiu ultimu si desperatu? . .

Oh nu! . . .

Póte-se óre, cá fiulu sè lase perindu in desperare pe mama-sa iubita?

Póte-se óre, cá fratele sè se uite la omorulu fratelui seu? . . .

Póte-se óre, cá Macsimu sè védia pe furci iubittii sei bine-facatori? . . .

Póte-se óre, cá elu, putendu-le ajutá de la perdiare pe toti acestia, sè nu o faca? . . .

Nu! . . . Acést'a nu se putea nici crede! . . . Acést'a ar fi fostu o fapta infernala!

Nime, si nici Ileana nu o putea acést'a crede.

Dar dins'a, de si nu putea crede asié ceva, inse chiar cá si in nestemperulu infioratoriu de asteptare a corabieriului apucatu de valurile turbate ale mării si cu viéti'a sa leganata cá de unu firu de peru intre ceriu si valurile prepastióse, cá sè ajunga la malulu mantuitoriu, asié asteptá si Ileana rentórcerea Anei si a lui Nechiforu.

Ingrozitória e o atare asteptare.

Si ingrozitória erá pentru serman'a Ileana, pentru cà trecù mai bine de o óra, si Ana cu Nechiforu inca totu nu s'au mai rentorsu.

In urma inse . . . audí la usia niste pasi.

Usi'a inca nu se deschise.

Dar avea indata sè se deschide si ah, avea sè se deschida totu-odata acum si ceriulu séu mormentulu animei si vietii ei! . . .

Si usi'a apoi se deschise . . .

Si pe usia intrà Nechiforu cu faci'a sa scaldata in lacrimi.

— Nechifore, ce s'a intemplat? . . . Unde e nan'a Ana? — strigà Ileana incremenita de vederea lui.

— Ah . . . nu mai intrebá! . . . abié murmurà Nechiforu cu o voce cà si inecata in suspinele cele mai dureróse.

Ileana ingalfezi tóta cá cér'a.

Si tremurà tóta de fiori si spaima, càci in desperarea lui Nechiforu i se aretà deja catastrofa nimicitória si abisulu cutremuratoriu alu nefericirii sale care avea sè o inghita . . .

— Spune . . . spune pentru Dumnedieu cà ce s'a intemplat? — intrebà Ileana cu voce sfasietória.

— Suntemu perduti, càci Macsimu e unu blastematu! . . .

— Ce dici? . . .

— E unu blastematu, càci si-a intorsu faci'a de catra noi! . . .

— Si-a intorsu faci'a? . . .

— Oh da, si-a intorsu-o, si nu a voitu nici sè se mai uite la mama-sa, nu a voitu s'o mai cunósca, nu a voitu s'o mai asculte! . . .

— Ceriule! — tîpà Ilean'a, si de fiorii grei cari o cuprinse i se imparea ca si candu cas'a ar incepe sè se invêrte cu dins'a.

— Si, — continuà Nechiforu, — la rogàrile, la plansetele si la vaietàrile ei amare dinsulu o numi o . . . nebuna! . . .

— Nebuna? . . .

— Da . . . Si-apoi sbirii baronului innaintea lui o sugrumara de grumazu, cà sè-i innece vaietàrile ei . . .

— O sugrumara? — tîpà Ileana redicandu-i-se perii in capu.

— Da . . . si innaintea lui cadìu dins'a apoi lesinata la pamentu, de unde sbirii o têra-ira in temnitia . . .

— Oh Ceriule! . . . Visulu meu grozavu s'a implinitu cu totulu! . . . Dins'a cadìu lesinata innaintea lui! — mai tîpà Ilean'a infioratoriu.

Si-apoi, nimicita de totu, cadìu cà mórta la pamentu.

Monstrulu de elu!

Elu si-a incoronatu oper'a tradàrii sale infernale.

IX.

Abisulu.

Sublime insusiri ale omului sunt amorulu si ambitiunea.

Unu campu vastu au aceste, cà si oglind'a nefinita a mării.

Cà si undele line ale mării, asié de dulce si placutu ti-légana si aceste anim'a ei sufletulu.

Dar lasa-te numai sè fi rapitu de *passiunea órba* a amorului si ambitiunii, si vei fi rapitu cà si de valurile turbate ale mării iritate, candu aceste sbiciuite de orcanulu fortunosu susu cà muntii se redica lasandu abisuri colosale in urm'a loru, — si siguru te vei vedé redicatu pe piscurile ametitórie ale acelu munti de valuri, de unde ti-se deschide apoi numai — abisuri infioratórie.

Fatala sórte si fatalu spectaculu e acest'a.

Dar ochii spectatori urmarescu si pe scena chiar atunci cu interesu crescèndu pe eroulu dramei, candu acest'a e mai aprópe de prepastiile cari au sè-lu inghita.

Ochii spectatori pretindu satisfacere. Ei ceru remunerarea cuvenita a crimei prin pedépsa si a virtutii prin lauda.

Si eroulu istorióriei nóstre e acum chiar la acést'a culme fatala, unde lu-a aventatu orbí'a pasiunii sale pecatóse.

Acusi sè va desceptá elu acum din lungulu si amegitoriulu seu somnu si visu de ferire.

Acusi si-va vedé cu gróza ratecirea sa fatala.

Acusi i se va deschide innaintea ochiloru lui abisulu cutremuratoriu care sè-lu inghite.

.

Ni vomu mai aduce a minte de famili'a Domnésca Székelyfy din satulu Valcele.

Ací vediuramu noi acea dupla legatura de amoru ce erá incheiata intre fíii acestei familie si a familiei baronului Pusztafy.

In ajunulu evenimentelu antecedente reaflámu intréga acést'a familia in castelulu baronului Pusztafy.

(V. l. urmá.)

Mihailu Cirlea.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Dar nici uniculu toastu nu fu dedicatu lui Albinescu, ci sociei sale. Preotulu localu, parintele Iacobescu, carele a suferitu dimpreuna cu Albinescu, a cerutu voi'a sè intrerumpa tacerea, cá prin cuvinte simple, dar purcese din anima, sè aduca tributulu stimei sale acelei femei de modelu, care prin iubirea sa de sotiu, prin virtutea sa de femeia si prin caracterulu seu stralucitu cá diamantulu, a binemeritatu de toti.

Cuvintele bine simtite fure intimpinate cu entuziasmu de toti, si respunsulu dómnei Albinescu fu esprimatu prin dóue lacrime, cari se ivira stralucindu in ochii ei.

Bucurí'a dinsei erá mare.

Dar aceea devini si mai mare, candu Auror'a se scolá de la mésa, si — cá adausu la toastulu parintelui Iacobescu — depuse o sarutare ferbinte pe man'a ei.

Ea si-imbratisiá fiic'a adoptiva, si i sarutá fruntea cu adeverata iubire si fericire de mama.

Acésta scena simpla, dar de cea mai innalta indestulare familiaria, facú o pré placuta impressiune a supra tuturora; dar mai alesu fu petrundu Aureliu Pompilescu. Elu simti o tresarire puternica in anim'a sa.

Caus'a sguduirii sale interne nu fu numai vederea acestei scene familiare fericite, ci unu motivu si mai delicatu pentru elu, care lu-atingea multu mai aprópe.

Cum Auror'a se aplecá sè sarute man'a dómnei Albinescu, si privindu in susu la acea femeia, buna cá o mama dulce, fati'a copilei recunoscatóre i se parea cá are o espressiune, care semená de minune cu a repausatei Aurore.

Amu spusu mai susu, cá fiic'a adoptiva a lui Albinescu semená multu cu repausat'a loru Aurora. Totu omulu sciea acést'a, carele a vediutu candu-va pe repausat'a si cunoscea pe cea viua; asiá dara si Aureliu. Cu tóte aceste inse nici odata asemenarea ei cu repausat'a nu facú a supra lui o impressiune atátu de mare cá si acuma.

Caus'a dóra erá aceea, cá si ómenii cari sémena unulu altuia, au totusi unele miscári proprie caracteristice, cari mai alesu rechiama in mintea privitorului acésta asemenare. De multe ori o mica inchinare de capu, o privire cá din intemplanare, unu surisu nefatiaritu, e de ajunsu spre a produce o asemenare séu a o intarí si mai multu.

De siguru unu asiá momentu fu si acést'a, in care Aureliu aflá o asemenare si mai mare intre aceste dóue fete frumóse, un'a mórtá si alt'a viua.

Nu trebuie inse sè uitámu nici aceea, cá de candu dinsulu o vediuse mai pe urma, trecura aprópe la doi ani. De atunce ea se desvoltá fórté multu, trecú prin schimbare mare, cáci doi ani in viéti'a unei fete tinere producu efecte mari.

Atunce dins'a erá inca o copila pré tinera, abia trecuta de cincispre-diece anisiori batuti, tocmai in stadiulu celu mai delicatu alu desvoltării, unu bobocel de rosa, despre care nu se sciea, déca va avé noroculu sè se desvólte frumosu: acuma inse ea erá o

fecióra inzestrata cu tóte farmecile frumusetii, o flóre incantatória, o regina a floriloru.

Candu Aureliu o vediu mai pe urma, ea semená verisiórei sale, inse trasurile ei nu erau inca marcate definitiv, cáci se aflau tocmai in processulu desvoltării: de atunce inse acele se demarcara, devenira mai depline, se desvoltara de totu, si infatisiara o asemenare mai mare si mai completa.

Cine o vedea acuma, i parea cá vede pe repausat'a ei verisióra.

Si cum ea crescea si cum asemenarea acést'a deviniá totu mai mare, bucurí'a matusiei sale se facea totu mai viua. Pe di ce mergea ea se simtiea mai fericita, vocea sublímá a mangaiării i aliná durerile perderii, cáci vedea inaintea sa cá inviata pe scump'a ei fica, pe care atátu de multu o iubise si pe care o perduse atátu de iute!

Insu-si Albinescu, candu — dupa o departare de doi ani — se rentórse, fu suprinsu atátu de placutu la vederea acestei asemenări totu mai mari, incátu anim'a lui tresari de bucuria.

Afara de dinsii, asemenarea Aurorei a supra nimeniua nu facú impressiune mai mare si mai dulce, decátu a supra lui Aureliu. Elu iubise din adanculu animei sale pe repausat'a Aurora; a plansu-o multu, cáci cu dins'a parea cá i-a apusu si stéu'a fericirii. Dar acuma, vediendu acésta copila incantatória, i parea, cá totulu a fostu numai unu visu; cá idealulu vietii sale n'a muritu, cá nu l'a perdutu, séu celu putinu cá l'a recástigatu, cáci éta! acésta copila e totu acea, pe care dinsulu o adorá si pe care o crediu perduta. Aurora de multu stinsa, de multu mórtá, stetea érași inaintea lui!

Si acésta remprospetare a memoriei repausatei, i implú anim'a de niste simtieminte ceresci, cáci si aduse a minte de acelu timpu fericitu candu ea traia si dinsulu petrecea in giurulu ei, asteptandu si cerendu realisarea unui visu de fericire cerésca!

Oh! ce timpu frumosu erá acel'a! . . .

Si éta cá timpulu acel'a renviá! Figur'a copilei adorate i se infatisiá de nou. Amorul stinsu i se aprinse érași. Numai subiectulu aceluia se stramutá. Elu iubiá si acuma pe Auror'a repausata, dar in figur'a Aurorei viue. Iubiá pe acést'a, dar cu amorulu celei prime; o iubiá numai pentru cá i desteptá in anima pe cea repausata.

O iubiá si erá fericitu; cáci avea o comóra mare, speranti'a. Elu credea, cá va fi iubit.

Tóte aceste se petrecura in anim'a lui in momentulu in care Auror'a sarutá cu stima man'a matusiei sale.

Petrundu ce erá de impressiunea acestei vederi fericite, dinsulu voi sè se scolé si sè dica unu toastu pentru sanetatea acestei fice bune, care a mangaiatu pe matusi'a sa in suferintiele acesteia.

Dar se temú, cá nu va gasi cuvinte spre a-si descoperi stim'a nemarginita; éra de alta parte gândi, cá din acésta confusiune ascultatorii voru deduce, cá nu numai stim'a, dar si amorulu l'a indemnatu a luá cuventulu.

Apoi elu nu voi nici a figurá cá oratoru confisu, nici a-si duce amorulu in téggu, cá sè-lu véda toti si inca mai nainte de a-lu fi marturitu fintiei adorate.

Ori care situatiune din aceste ar fi fostu pré comica, si unu omu seriusu nici decátu nu póte sè se fa-

ca de risu, căci astu-felu si-periclitéza mai multu viitoriulu decātu prin o combatere seriósa cătu de mare. Arm'a satirei e cea mai puternica si mai periculósa.

Deci elu tacu.

Dar, sub impressiunea unoru simtieminte atātu de frumóse, nu se putu stapani totusi sè nu se scóle, spre a dá espressiune omagiului seu fatia de dn'a Albinescu.

Deci se scolà, inse nu spre a vorbí; cuvintele nu puteau sè exprime simtiemintele lui. I trebuia o limba mai perfecta.

Se inclinà dara cu respectu inaintea sociei lui Albinescu, i prinse man'a si o sarutà cu stima adanca, dar o sarutà tocmăi in locul acelu, unde mai nainte Aurora depuse o sarutare ferbinte.

Astu-felu budiele lor mai cà se atinsera . . .

Apoi si-oferi iute bratiulu spre a conduce pe Aurora la locul unde siede la mèsă. Si o duse cu fatia stralucinda, sub impressiunea celei mai innalte fericiri. Si sosindu acolo, sarutà si man'a ei.

Oh! dèca acèsta sarutare de mana ar fi scintu sè vorbésca! Ea ar fi descoperitu candidiei fecióre multe cugete secrete, multe simtiri ascunse; i-ar fi deschisu o lume noua, in care fantasi'a ei inca n'a amblatu; i-ar fi zugravitu fericirea unui viitoru frumosu!

Dar sarutarea de mana nu scie sè vorbésca. Ea n'are limba care se exprime prin cuvinte. Totu prin ce se póte destinge, este, cà a une ori e mai calda séu mai rece, — si cà man'a câte odata tremura candu prinde o mana straina spre a o sarutà.

Dèca Auror'a ar fi intielesu acestu limbagiu alu simtiemintelor secrete, ar fi pututu bagà de sèma, cà sarutarea lui Aureliu erà ferbinte si cà man'a lui tremurà!

Inse dins'a erà inca o fèta neesperta. Nu cunosea nici unulu din mfile efecte ale amorului. Ea gândea, cà sarutarea de mana, cu care a onorat'o Aureliu, nu este decātu unu actu de eticheta si nimicu mai multu.

Nici nu visà, cà aceea e introducere la unu amoru ferbinte, care i va causà multe nopti de insomnia, dar si multa fericire.

Si nici nu observà, cà in momentul acelu si man'a ei tremurà, ér in anim'a ei se furisà unu simtiementu curiosu, càci totu-odata erà si dulce si amaru.

Sublimu momentu alu primului amoru!

Aureliu i dise o vorba de complimentu, apoi se departà, càci dinsulu nu siede langa ea.

Dar ea nu audi vorb'a aceea. Ea erà deja confusa, ochii ei rateciau fara tinta, budiele-i tremurau, si numai prin o inclinare de capu respunse — la complimentulu neaudit.

Atât'a fu totu ce dinsii conversara la olalta. In decursulu serbării Aureliu nu se mai apropià de ea; nu mai sciea ce sè-i dica, cu tóte cà avea sè-i impartesiésca mii de cuvinte frumóse; nu-i mai grai nici unu cuventu, dar ochii lui remasera atintiti totu spre dins'a.

Auror'a inca erà fòrte tacuta in sér'a acést'a. Vorbià putinu, si pare a fi pré confusa, cà celu ce nu se afla bine.

Cu tóte aceste inse ea se aflà fòrte bine.

La finea serbării, atātu ea, cătu si Aureliu —

cu tóte cà nu conversara mai nimica — si-disera, cà si-au petrecutu fòrte bine.

Asià dara diu'a acést'a in tóta privinti'a fu — diu'a bucuriei.

V.

Firele intrigei.

Aureliu Pompilesu se rentórse a casa fericitu.

Intocmai cà celu ce a perdutu candu-va o comóra pretiósă, dar o regasosce: asià si dinsulu se simtiea acum recompensatu pentru tóte suferintiele trecutului.

A perdutu pe Auror'a cea repausata, dar a gasitu pe sèmenulu ei, care va suplini-o in tóte, care póte sè-i devina si mai scumpa, càci dóra lu-va iubi.

A perdutu unu margaritaru si a gasitu unu diamantu . . .

Si éta cà incepù a se mangaià pentru suferintiele trecute. Anim'a omenésca e fòrte egoista. Elu nu mai gelià atātu de adancu pe cea repausata, càci se bucurà mai tare de cea viua.

Si, sub impressiunea acestoru simtieminte sublime, incepù a-si creà o multime de visuri frumóse. In viitoru elu se vedea deja fericitu, realisandu-se tóte aspiratiunile lui.

Fericitu! . . .

Nici nu bagà de sèma, cà pe candu elu se credea liberu, càci fu eliberatu din arestulu comitatului, in momintele aceste cadìu in prinsóre si mai grea si mai periculósa, cà érasu nu mai erà liberu, cà a devenitu prinsonierulu amorului.

Dar nu-i pasà lui de ast'a, càci prinsórea acést'a erà dulce, placuta, erà prinsórea fericirii.

Sosindu a casa, nici mai voi sè ièsa in diu'a aceea, càci anim'a lui erà atātu de inundata de simtieminte, încātu ori ce atingere cu lumea din afara i facea neplacere.

Remase dara in locuinti'a sa, prea nblandu-se fòrte emotiunatu si meditá despre viitoriulu seu, despre fericirea sa.

Erà singuru. Adjuncti nu mai avea, càci — arestatu mai nainte cu doi ani — fu silitu a-si inchide cancelari'a advocatiale, si inca nu o deschise, càci timpulu — de la eliberarea sa — fu scurtu, si dinsulu avù alte lucruri mai grabnice.

Acuma putea sè incèpa o viètia noua. Nu-lu mai ingreună nici o acusa, càci la forulu alu doile cástigà si processulu ce i s'a intentatu — prin iniriurirea lui Pista — pentru conturbarea linistei publice, adeca pentru serenad'a ce a facutu acestuia, séu mai bine pentru cà a cutediatu sè cante pe strada in o séra „Destèpta-te Romane!“

Si dorià cătu mai curendu a incepe o viètia noua, a-si deschide érasu cancelari'a, a-si arangia cătu mai curendu treburile, sè se póta insurà, càci éta si-a si gasitu mirés'a.

Primulu processu, pe care si-l'a intipuitu a-lu intreprende, i promitea o sensatiune mare. De óra-ce greutatea cea mai mare a processului dusu de procurorulu regescu in contra lui Albinescu si a sociloru sei se intemeià pe denunciarea lui Bumbescu, Cimbrudanu etc., si fiindu cà la pertractarea finala se dovedì, cà aceea a fostu falsa: Aureliu hotarì, cà pri-

mulu actu advocatiale alu lui sè ffa intentarea unui processu in contra loru pentru delatiune falsa.

Si de la acest'a sperá multu. Erá siguru, cà-lu va câstigá. Atunce apoi dusmanii lui si ai lui Albinescu, renegatii causei natiunale, voru fi resbunati. Elu si ceialalti voru avé o satisfactiune deplina.

Si gândindu la acelu momentu, in care va puté rusiná pe toti, se simtea inca de acuma indestulitu si resplatitu pentru suferintiile sale nedrepte.

Si acelu momentu trebuia sè sosésca de siguru. Totu planulu lui erá bine mediatu. Tóte firele intrigei se aflau in manile lui. Successulu trebuia sè urmeze in favorulu lui.

Asiá dara in privinti'a acestoru persóne erá liniscitu. N'avea decátu sè incépa processulu, si justiti'a nu putea sè nu-i promita a face dreptate.

Mai erá inse unu individú, care asemene trebuia sè-si capete resplat'a meritata de la elu; erolu de frunte si conducatorulu tuturoru fapteloru anti-nationale din anii din urma, — prin urmare unu omu vrednicu de o pedépsa si mai simtitória.

Zimbrai Pista!

Acestu nume resuná indata in audiulu lui Aureliu, candu si-facea planulu de resbunare; acestu omu avea cea mai mare ura a lui: asiá dara acest'a trebuia sè suferé mai adancu lovitur'a sortii condusa de dinsulu.

De n'ar fi fostu Pista, Romanii n'aru stá adi asiá slabu. Elu e caus'a tuturoru. Elu a derimatu solidaritatea romana. Elu a innaltiatu stindardulu coruptiunii.

E bine, Aureliu nici nu avea unu gându mai de frunte, decátu a resbuná purtarea lui Pista. Inca nu esi din arestu, candu dinsulu si-facú unu planu bine combinatu.

Elu audise inca acolo, cà Pista incepe a decadé materialminte, cà luxulu muierii sale consuma totu vinitulu lui, ma cà acest'a nici nu ajunge, cà a vendutu totu ce a avutu si totusi nu-i ajunge, ci e silitu sè mai faca si datorii, si cà aceste s'au si urcatu la o suma fórte mare.

Pe acésta impregiurare si-a intemeiatu dara dinsulu totu planulu seu de resbunare.

Éta care erá acelu planu!

Dupa esire din arestu a se informá numai decátu, déca acésta vorba a lumei e adeverata? Despre acést'a se va puté convinge la jidovulu Lewy Rosenstein, celu mai vestitu usurariu alu comitatului. Déca Pista si-a facutu datorii, de siguru la acest'a le-a facutu, càci altulu nu pré dispunea de unu capitalu mai mare, de care putea sè aiba trebuintia Pista.

De cumva apoi se va constatá, cà lumea n'a vorbitu fara temeiu si cà vice-comitele in adeveru e plinu de datorii, dinsulu va cumperá de la Lewy Rosenstein tóte politiele lui Pista, si atunce apoi lu-va avé de totu in puterea sa.

Politiele acele i voru fi armele cele mai sigure spre a-lu nimici de deseversire.

Precum se vede, planulu erá destulu de siretu.

Indata-ce esi din arestu, Aureliu se si apucá a-lu pune in stadiulu realisării.

A dóu'a di, elu numai decátu merse la usurariulu Rosenstein sè se informeze.

Acel'a lu-primi cu afabilitate. Dóra sperá a face cu óspele seu unu câstigu bunu.

Aureliu inse numai decátu lu-facú de a intielege, cà elu n'a vinitu sè céra bani, ci — din contra — sè cumpere ceva.

— Cum te laudi cu intreprinderile dtale? — lu-intrebá Aureliu.

— Reu, reu, domnule! Nu sunt bani.

— Cu atátu mai bine de dta, pentru cà atunce vinu mai multi la dta sè contracteze vr'unu imprumutu.

— Dar nici eu n'am.

— Dóra ai imprumutatu la multi.

— Nu la multi, ci multu.

-- A propos! E dreptu, cà si vice-comitele are la dta niste politie?

— Dreptu.

— Câte?

— Nu multe.

— Diece, cinci-spre-diece?

— Nu asiá multe. Numai cinci.

— Numai? — díse Aureliu cu ironía. Si de ce sume?

— Trei de câte cinci sute fl.; un'a de o mia; si un'a de dóue mii fl.

— Si ai sperantia, cà-ti vei primi banii?

— Cum sè nu!? Domnulu vice-comite stá bine.

— Te insieli. Elu e unu omu saracu.

— Bani scú cà nu are, inse mosi'a parintiésca totu i mai aduce unu vinitu frumosu.

— Inse mosi'a aceea nu mai e a lui decátu numai cu numele. A vendutu-o unui prietenu in septeman'a trecuta.

Jidovulu se spariá.

— A vendutu-o? — esclamá elu. Eu nu scúu nimica despre acést'a.

— Nu dieu, pentru cà vendiarea s'a facutu in secretu. Mosi'a si acuma e scrisa inca pe numele lui, cà lumea sè nici nu gândésca, cumca Zimbrai Pista a ajunsu in niste impregiurári materiale atátu de ape-satórie, încátu a fostu silitu sè-si venda mosi'a. Amiculu acest'a figuréza inaintea lumei cá arendasiulu lui Zimbrai, pana candu dóra acest'a va fi in stare a platí datorii'a; in casulu inse déca Zimbrai pana la terminulu ficsatu nu va puté platí, mosi'a se va scrie pe numele adeveratului ei proprietariu. Pana atunce Pista i-a datu in scrisu o asigurare, prin care i promite pe cuventulu seu de onóre, cà nu va mai ingreună cu nici o datoría acésta mosia.

— Ce folosu! Elu a si facutu datorii la mine!

— E bine, cà sè asigure mai tare pe arendasiulu seu, i-a datu si-o invoire de intabulare, de care acest'a se va puté folosi indata-ce va audi, cà Pista e strimtoritu de creditoru. Va sè dica, dta vei vini tardíu cu pretensiunile dtale.

— Apoi totusi nu me temu, cà nu le voiú puté incassá. Elu are unu socru bogatu si acel'a va platí de siguru tóte datoriiile ginerelui seu.

— Platí dieu, de va voi.

— Inse elu va voi. Nu va lasá sè se peteze numele ginerelui seu.

— Se póte. Inse dta la tóta intemplanrea vei avé mari neplacéri.

— M'am deprinsu cu de aceste. Tocmai pentru aceea capetu provisiune afara de percentele acordate.

(Va urmá.)

S A E O N U :

Calindarulul septemanei.

Duminec'a 8-a dupa Rusalii, Evaug. Mateiu Cap. 9 st. 27—39.		
Dumin.	18 30	M. M. Iacint si Emilian. ③
Luni	19 31	Cuv. maica Macrina si Cuv. Dia.
Marti	20 1	(†) Sf. Marele Profetu Ilie.
Mercuri	21 2	Cuv. Par. Simeonu si Ionu.
Joi	22 3	Sta miron. Maria Magdalena.
Vineri	23 4	Mart. Trofimiu, Teofilu si altii.
Samb.	24 5	Mart. Cristina.

Istori'a septemanei.

Marsiulu de resbelu alu sêrbiloru suna in traductiune romanésca, improvisata de noi, astu-felu :

La lupta ! Pentru neamu !
Si nóptea lunga piéra
Si sórele resara,
Sdrobindu necrutatoru
Catusi'a sêrbiloru ;
Sè nu mai fia selavu
Aice nici unu slavu.

La lupta pentru neamu
La lupta toti, haidamu !

La lupta ! Pentru neamu !
Dieésc'a libertate
No 'nvita a combate ;
Tramite-ti pruncii mama,
Durerea tierii-i chiama :
No-apésa cei dusmani
De cinci sute de ani.

La lupta pentru neamu,
La lupta toti, haidamu !

La lupta ! Pentru neamu !
Nu-ti pase de dusmanu.
Sè fia dracu, osmanu ;
Tu esti nascutu vitézu,
Ascute-ti spad'a adi,
Câci va se fia 'ndata
Grozava judecata !

La lupta pentru neamu
La lupta toti, haidamu !

La lupta ! Pentru neamu !
Ce mandra dî ! Luptâmu
Se ne eliberâmu ;
Selavi'a va perî,
Marirea va 'nflori :
Perimu mai bine toti
Decâtu la turci eloti !

La lupta pentru neamu,
La lupta toti, haidamu !

Ultimele sciri de la campulu resbelului — cétimu in „Romanulu,” despre care nu se pôte dice că ar fi dusmanu sêrbiloru — sunt mai tôte nefavorabile sêrbiloru. — Sêrbii se isbescu indesiertu contra positiuniloru ocupate de turci, dar chiar turcii au inceputu sè iésa din positiunile loru si sêrbii sunt nevoiti sè se retraga 'naintea armatei turcesci, — despre care totu „Rom.” dice că „a remasu inca un'a din cele mai puternice ale Europei, mai cu osebite prin vigórea si aventulu soldatului turcu.” Celu din urma nr. alu „Romanului” éراسi constata, că pan'acuma „totu avantagiulu remane alu armatelor turcesci.”

Despesiele mai nóue inse ni anuncia intemplâri si mai desavantagióse pentru sêrbi. Conformu acestora, resbelulu orientalu a intratu acuma in stadiu nou. Turcii inaintéza invingatori pe tóta lini'a. Sêrbii nici

nu mai tramitu in lume depesie invingátorie. Cernajeff fu silitu a parasi Ac-Palanca si Babina-Glava, si se retrase in valea Timocului. Depesiele sêrbesci spunu, că acésta retragere se face din consideratiuni strategice. Adeverulu inse pare a fi, că trupele sêrbesci fiindu mai totu-de-una batute, se demoralisara fórté. Cernajeff ar trebui sè impusce pe multi, de cumva ar voi sè aplice si fatia de sêrbi rigórea draconica, aplicata fatia de Romani. Caus'a demoralisârii se dice a mai fi si nutritrea, — provisiunnea neghíoba, care a alunecatu la absurditátile cele mai mari. Va sè dica, sêrbii batuti in celelalte positiuni, sub Zach, Lesjanu si Alimpiciu, au fostu scosci si aice din positiunile loru, si astu-felu ei perdura dóue puncturi de frunte: Ac-Palanca si Babina-Glava.

Sêrbii batuti pre-totu-indene se retragu in mijloculu tierii loru, si astu-felu ofensiv'a loru a devenitu defensiva. In locu de a atacá, ei sunt siliti sè se apere. Si va fi greu a se aperi, câci — precum dice si „Romanulu” — pana acum n'au intratu in lupta din partea turciloru decâtu trupele ce faceau paza in giurulu fruntarielor sêrbesci. N'au sositu inca la campulu de resbelu nici trupele tramise din Egiptu, nici cele din Anatoli'a. Ce este dar de asteptatu, in privirea sortiloru resbelului atunci candu se voru concentrá pe fruntari'a sêrbésca tôte aceste puteri turcesci ?

Trupele turcesci — precum tocmai anuncia depesiele — au si trecutu fruntari'a sêrba in mai multe locuri. Atacuri mai mici s'au si facutu. Lupte mai mari au sè urmeze in curendu, de cumva nu s'au si intemplatu.

Montenegriini, cari — precum s'a constatat — nu lupta in aliantia cu sêrbii, au fostu greu batuti la 23 I. c. in Bisina, aprópe de Nevesine. Comandan-tele turciloru a fostu Mukhtar pasia. In urmarea acestei perderi principele Montenegrului s'a retrasu la Gasco. De altu-mintre inchiderea portului Klek de catra austriaci a produsu mare folosu montenegriiloru, câci in urmarea acesteia turcii nu-si potu transportá trupele pe mare in Hertiegovina.

Memorandulu Romaniei, despre care vorbiramu in nr. trecutu, s'a predatu in Constantinopole. Turci'a a respunsu, că va respectá pretensiunile Romaniei, incâtu acele nu alteréza relatiunile acesteia catra Turci'a.

Confederatiunea Dunaréna. Resbelulu sêrboturcescu inca nu e incheiatu si éta unele diuarie vinu a profeti rezultatulu lui. Diuarie mari din Petersburg si din Berlin anuncia, că planulu celoru mari este urmatoriulu : Sè se creeze o confederatiune Dunaréna sub protectoratulu Austro-Ungariei. Roman'a, Muntenegru si Serbi'a aru fi independente. Bosni'a s'ar anectá la Austri'a, Hertiegovin'a la Muntenegru, si Creta la Greci'a. Turci'a sè se indestuléscu cu Constantinopolulu.

Posta din urma aduce sciri de cea mai mare importantia. Acuma si telegramele din Belgradu constata, că acolo e cea mai mare tacere ; situatiunea a devenitu fórté posomorita. Guvernulu se teme de o

revoluțiune internă, de aceea a dispus să se culéga armele de la cetățienii. Iritatiunea în contra lui Ristic și mare. Tóta speranți'a se mai întemeieza în Cernajeff, carele înse cu greu va puté face minuni. Turcii au intratu pe teritoriu sêrbescu, și astu-felu a apucatu ofensiv'a. Se dice, că pana dumineca se va întâmplá lupt'a decisivă. Principele Milan, carele cu atât'a emfaza a plecatu la armata cu începutulu rebelului, nici nu va așteptá batali'a decisivă, ci se va rentórcé la Belgradu, cá de acolo se conduca negociațiunile de pace séu — în casu de trebuință — s'o póta tulí la fuga peste Sava.

B o m b ó n e.

Unu domnu intra în trafica sè-si cumpere unu diuariu de séra.

Traficant'a: De care sè-ti dau?

Domnulu: De care vrei.

Traficant'a: Ce doresci? Sè invinga turcii séu sêrbii?

Domnulu: Turcii.

Traficant'a: Cumpera-ti dara din aceste!

*

Unu glumetiú, considerandu că si depesiele turcesci si cele sêrbesci anuncia totu invingere, dice că la statiunile telegrafice din Turci'a si Serbi'a se afla urmatóriele blanquette:

Belgradu (séu Constantinopole.) Eri a fostu o lupta mare la . . . trupele nóstre au batutu pe . . . cari au fugitu mancandu pamentulu . . . au lasatu pe campulu bataliei . . . de morti si amu cuprinsu . . . de tunuri. Perderea nóstra e mica."

C E E N O U ?

Adunarea de la Lugosiu a Societății pentru fondu de teatru romanu se apropia. Acésta adunare, care se va tiné în lun'a lui septemvre, are sè fía una din cele mai frumoșe adunări romanesci, câte s'au tinutu pan'acuma. Nu numai în locu avem o inteligință numerosă, dar tóte partile Banatului voru fi reprezentate, — ma din partile ungurene si din Transilvani'a înca se gata multi.

In camer'a Romaniei, la 22 l. c. deputatulu Fleva a depusu o propunere, subscrisa de 60 deputati, pentru darea în judecata a dloru fosti ministrii: L. Catargi, P. Mavrogheni, gener. Florescu, T. L. Măiorescu, P. Carpp, T. Rosetti, B. Boerescu, G. Gr. Cantacuzino, Al. Lahovari, G. Costaforu, N. Cretulescu si gen. Tell.

Romanii si slavii. Resbelulu sêrbo-turcescu a pusu la ordinea dilei multe cestiuni de celu mai mare interessu. Astu-felu s'a ivitu si întrebarea, déca noi Romanii putemu sè dorimu infintiarea unui imperiu sudo-slavicu? Dóue diuarie romane au respunsu mai categoricu la întrebarea acést'a. „Telegrafulu Rom.“ din Sibíiu, într'unu articolu, reproducu pana si de „Nord-Deutsche-allgemeine Zeitung,“ spune apriatu, că nici decátu nu doresce sè invinga slavii, pentru că astu-felu s'ar infintiá unu imperiu sudo-slavicu langa noi, ceea ce ni-ar causá nelinisce. Éra „Alegatorulu Liberu“ din Iasi dice, că slavii sunt dusmanii naturali ai Romaniloru, si de aceea infintiarea unui imperiu

slavicu neatêrnatoriu i insufla ingrigirire; amintesce de Russi'a, care a slavisatu multe comune în Besarabi'a, si dice că intentiunea slaviloru este a stinge elementulu romanescu de pe malurile Dunarei. „Trompet'a“ publica unu articolu, în care combate aspru crudimea lui Cernajeff, vestitulu generalu, carele a ordoratu sè se impuse unu întregu batalionu romanescu, — si dice, că press'a romana întréga trebue sè ia în de aprópe bagare de séma, în de aprópe cercetare acestu atentatu!

Interventiunea. În dilele din urma diuariele au scrisu fórté multu, că déca resbelulu nu se va încheiá în curendu, Austro-Ungaria va întrevini. În privinti'a ast'a înse înca nu se scie nimica positivu. Ce e dreptu, mai multe regimente sunt gata de mobilizare, si directiunile căiloru ferate au primitu ordinulu de-a puté pune la dispositiune vr'o 600 de vagóne sanitarie.

Deann, capitanulu unei bande de lotri din Carpatii Transilvaniei, în curendu a devenitu fórté renumitu. Elu e tineru, curagiosu si istetiu. Crudelitáti nu comite, si jefuiesce numai pe cei bogati. Câte odata face glume. De curendu dupa ce a jefuitu pe cinci insi, i-a tractatu, si-apoi li-a rentorsu jumetate din banii luati. Guvernulu a pusu premiu pe capulu lui; ce-lu ce lu-va predá viu va capeté 500 fl, — déca lu-va omorí, va capeté 400 fl.

Sesonulu báiloru.

Din Mehadia ni se scíe, că în anulu acest'a celu putínu cu o míá de óspeti sunt mai putini acolo decátu în anulu trecut. Caus'a e, că Romanii dupa insultele suferite în anii trecuti, n'au mai pré vinitu aice, ci s'au dusu la Carlsbad.

La Buziasiu se afla unu publicu frumosu. În care sunt multe dame sêrbe, cari si-aice facu siarpie pentru cei raniti.

Din Basna — în Transilvania — primimu aceste sire: Numerulu publiculu la aceste bái e destulu de frumosu si înca se totu maresce pe tóta diu'a, încátu acuma multi nu-si gasescu locu în otelurile de langa bái, ci trebue sè se asiedie prin casele tieraniloru din satulu Basna, care e locuitu de sasi si de Romani. Cea mai mare parte a óspetiloru o facu sasi. Ori încatru te întorci, mai totu germanesce audi conversandu-se. (Mai alesu déca si Romanii converséza asiá. Red.)

Biserica si scola.

Domnitoriulu Carolu a asistatu în numele so-ciei sale si la solenitatea impartirii premiiloru pentru elevele scóleloru secundare si primare de fete din Bucuresci. La salutarea directórei institutulu, Domnitoriulu a respunsu prin unu discursu fórté frumosu. Domnitoriulu a asistatu si la a trei'a solenitate, la impartirea premiiloru eleviloru scóleloru primare. Serbarea scóleloru nationale s'a terminatu cu unu prandiu oferitu de Domnitoriulu corpulu profesorulu, unde Mari'a Sa purtá urmatorulu toastu: „Ridicu acestu paharu în onórea invetiaturei nóstre nationale si în sanetatea celoru cari sunt chiamati a o respandi. Urediu, că silintiele corpulu profesorulu sè fía incununate cu unu deplinu succesu, assiguran-du-se astu-felu tari'a si prosperitatea scumpei nóstre tieri!“

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu. Statutele societății modificate la adunarea generala din Resitia sunt deja aprobate prin ministeriulu de

interne. La cassariulu Societății au incursu următoarele taxe : DD. dr. Paulu Vasiciu 6 fl., E. Ungureanu avocatulu in Timisióra 12 fl., Georgiu Székely protopopu in Ardasatu 5 fl., E. Traila avocatulu in Oravitia 6 fl., Petru Braia 12 fl., N. Braia 12 fl., Ioanu Vulcanu parocu in Illadia 6 fl., Nicolau Rancu proprietariu in Timisióra 6 fl., Ioanu Alesandrescu in Varadia 12 fl., dr. Iosifu Gallu jude la tabl'a reg. din Budapesta o actiune de la institutul „Albina“ in valóre nominala de 100 fl., Ioanu Motiu jude la tribunalulu din Deva 6 fl. 80 cr., Filipu Musta in Caransebesiu 12 fl., Ioanu Miclea 12 fl., Nicolau Vulcanu protopopu in Letamare 12 fl., Nicolau Nilvanu avocatulu in Siomcuta-mare 12 fl., dr. At. M. Marienescu jude la tribunalulu din Timisióra 6 fl., Ioanu Croitoru parocu in Trie 5 fl., I. Popoviciu protopopu in Oravitia 12 fl., Iosifu Moldovanu 12 fl., I. cav. Puscariu 6 fl., si unu libelu de inlocare „Albina“ nr. 683 despre interesele capitalisate de la 1 jul. 1875 — 30 jun. 1876 despre sum'a 430 fl. 98 cr. Sum'a totala 703 fl. 78 cr. — Afara de aceste au mai intratu si câte-va obligatiuni private, cari inse neintrunindu conditiunile cerute de statute, se voru substerne la adunarea generala.

Congressulu internationalu de antropologia si archeologia preistorica va tiné a opt'a sa sesiune in anulu acest'a in Budapesta. Deschiderea va fi la 4, inchiderea la 11 septemvre.

Dlu A. Radu, unulu dintre colaboratorii nostri, a deschisu la Galati pentru lunile de vacantie julie-augustu unu cursu preparativu pentru elevi de clasele primare si gimnasiale; ér cu 15 augustu va deschide unu institutu, inzestratu cu principalele aparate pentru metodu intuitivu, de 4 clase primare, 4 clase gimnasiale si 3 clase sciintiele reale.

Studentii universitatii din Iasi au fondatu in primaver'a trecuta unu clubu. Scopulu acestui clubu este : instructiunea in tóte ramurile sciintifice si literare, stabilirea unei uniri câtu mai strinse si a comunității de principii intre studinti.

Societatea de lectura a studentiloru din Blasiu, sub conducerea dlui professoru I. M. Moldovanu, existe de diece ani. Bibliotec'a societății constă din următoarele trei tece : 1) tec'a romana, cu 631 opuri in 738 tomuri, — 2) tec'a straina cu 452 opuri in 600 tomuri, — 3) tec'a Mihaliana, cu carti in mare parte romane, 157 opuri in 260 tomuri; totalu 1240 opuri, in 1598 tomuri. Cass'a sustinuta din contribuirile membriloru, are 352 fl. 78 cr. si 2 ₰. Activitatea spirituala a Societății s'a manifestatu in fói'a manuscrisa „Filomel'a“ care a aparutu de trei ori in luna. Siedintia publica nu s'a tinutu, căci conferinti'a professorala n'a permis, nu scimu pentru ce ?

Literatura.

Dlu Georgiu Pasca, professoru de teologia in Gherla, a scosu de sub tipariu „Biografi'a santului Ioanu Chrysostomu.“ Pretiulu nu e insemnatu pe carte.

Dlu Gr. Stefanescu, professoru la universitatea din Bucuresci, a publicatu urmatoriulu opu : „Loculu omului in natura,“ conferinti'a tinuta la Focsiani.

La Craiova a aparutu : „Principii pentru scrierea si pronuntarea limbei romane“ de Dem. I. Popi-

lianu. Totu-acolo a esitu : „Prescurtare de istoria Romanilor“ pentru clasele primare, de Alessandru I. Puiu.

T e a t r u.

Millo, multu iubitu nostru artistu, dupa o bóla periculósa, la 20 juliu éراسي s'a ivitu pe scen'a teatrului din Bucuresci, dandu o represintatiune in favorulu seu. Cu acésta ocaziune dsa a jucatu si o piesa ocaziunala : „Millo mortu, Millo viu“, scene caracteristice.

Ghicitura de semne

de Petru Beleiu.

„†u : i li Δ eai ola†a
 Δ u : Δ a, X a = ' — a : ó, †e
 l, a † o. † e a † a † o † a,
 † i e : i * † e i X a. †, a ;
 † e u i † a. i X e : i = e
 — e u i † a. i X e † o † e
 A. † u □ e — u † i e. † e. † Δ. u — u,
 = u e * † i = a † a.“

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 23 :

Lun'a e candida, plina de iubire

Pe cararea sa,

Dar e mai candida limped'a-ti zimbire,

O ! iubit'a mea !

Dulce e 'n junetie nóptea primaverii

Si-aurora sa :

Dar e multu mai dulce ór'a revederii

O ! iubit'a mea !

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele Maria Babi, Maria Ignatonu, Elena Zachariu, Victoria Agaftica Muntenescu, Amalia Crisanu, Agaftica Leurdeanu, Rosa Popescu, Elvira Popu, Petronela Popoviciu, Maria Popovici, Reveca Petrescu, Nina Dimitriu, Lucretia Lugosianu, Zoe Munteanu, Agaftica Micsiunescu, Anna Popescu, Maria Ninescu, Eufrosina Dimbu, si dlu Octavianu B. Bonfiniu.

Post'a Redactiunii.

Unii abonanti ai nostri ni-au tramisu pe trei luni numai 2 fl. 50 cr. I facemu atenti, cá pretiulu fói' noastre pe trei luni e 2 fl. 70 cr.

Siomcuta-mare. Doinele tramise se voru intrebuintia in „Siedietóre“, candu va fi locu, căci de aceste avemu multe la dispositiune.

Viena. Horele originale voru fi mai potrivite pentru „Siedietóre.“ Le vomu publica acolo.

Cernauti. Nefiindu de interesu momentanu, se va puté publica si mai tardiu. Atunce i vomu face locu.

Dlul A. B. in†F. Au so-itu. Vomu vedé de va fi cu putintia. Nrii reclamati s'au tramisu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.